

XXIX Kongres

Międzynarodowego Towarzystwa Limnologicznego – SIL (Lahti, Filandia, 8–14 VIII 2004 r.)

Pierwszy kontakt z organizatorami Kongresu mieliśmy już na lotnisku w Helsinkach, gdzie utworzono punkt informacyjny. Organizatorzy zadbali o dobre połączenie między lotniskiem a Lahti, miasteczkiem gdzie odbywał się Kongres, położonym ok. 120 km od Helsinek, zwiększając liczbę autobusów kursujących na regularnej linii

dalekobieżnej. Autobusy rozwoziły uczestników pod hotele. Obrady odbywały się w 5 budynkach położonych w niewielkich odległościach od siebie: teatrze, miejskiej bibliotece, ośrodku edukacyjnym dla dorosłych, kinie i w centrum konferencyjnym, natomiast spotkania o charakterze oficjalno-reprezentacyjnym miały miejsce w *Sibelius Hall*, budynku filharmonii o pięknej architekturze (rys. 1).

Rys. 1. *Sibelius Hall* w Lahti, przykład pięknej współczesnej fińskiej architektury, łączącej stare i nowe, cegłę, drewno i szkło (fot. I. Jasser)

Na Kongres zgłosiło się blisko 1000 osób z 71 krajów, z czego jednak ponad 100 nie przyjechało. (Przytaczane przez nas dane dotyczące liczby uczestników, sesji i doniesień oraz grup roboczych oparte są na materiałach organizatorów.) Najliczniej oczywiście reprezentowana była Finlandia – 162 osoby, następnie Niemcy i USA – po ok. 80 osób oraz Japonia – 60 osób. Przybyło 32 Polaków, z czego 3 osoby są zatrudnione lub przebywają na stypendiach doktoranckich za granicą. Poza krajami tradycyjnie biorącymi udział w Kongresach SIL, po jednym lub dwóch przedstawicieli przybyło z Armenii, Bangladeszu, Boliwii, Bułgarii, Burundii, Grecji, Kamerunu, Kolumbii, Konga, Laosu, Litwy, Maroka, Polinezji Francuskiej, Sri Lanki, Tajlandii, Ugandy, Wenezueli, Wietnamu, Zairu, Zambii i Zimbabwe. W ten sposób, zgodnie z deklaracją SIL 2004 przyjętą na walnym zebraniu zamykającym Kongres, reprezentowane były wszystkie kontynenty oraz liczne kraje rozwijające się.

Jak zwykle organizatorzy zaprosili wybitnych naukowców do wygłoszenia wykładów plenarnych. Prof. W. Junk poświęcił *Baldi Lecture*, inauguracyjny wykład w poniedziałek, problemowi jak rozumiemy połączenia między ekosystemami lądowymi, wodnymi i obszarami podmokłymi. We wtorek odbyły się 4 wykłady, po dwa w tym samym czasie, zmuszając uczestników do trudnego wyboru, którego z nich wysłuchać. Podczas pierwszego z dwóch wykładów *Kilham Lecture* prof. D. Hessen rozważał, w jaki sposób stosunek stechiometryczny między pierwiastkami biogennymi wpływa na przepływ węgla i dynamikę populacji. W tym samym czasie prof. K. Sivonen zapoznała słuchaczy z rozwojem metod molekularnych w badaniach toksycznych sinic. Następnie prof. M. Gliwicz w wykładzie, który przyciągnął tłumy, próbował odpowiedzieć na pytanie, dlaczego i jakie zależności w obrębie sieci troficznych powodują, że są one odporne na manipulacje. Jednocześnie prof. H. Paerl przedstawił wyniki wieloautorskich badań nad strukturą i funkcjonowaniem wodnych zespołów mikrobiologicznych, rozczarowując jednak trochę słuchaczy zwabionych ciekawie brzmiącym tytułem: „Struktura i funkcja wodnych zespołów mikrobiologicznych: pozory mylą”. W czwartek odbyły się kolejne 4 wykłady plenarne: prof. E. Jeppesen zaprezentował, w jaki sposób jeziora reagują na zmniejszony dopływ pierwiastków biogennych, a prof. R. Jones – zajął się limnologią jezior humusowych, wywołując przyjazne poruszenie na sali, gdy parafrazując w podsumowaniu Orwella, stwierdził, że „wszystkie jeziora są humusowe, tylko niektóre bardziej”. Następnie prof. E. van Donk wygłosiła przeglądowy, świetnie zilustrowany wykład traktujący o rozwoju i perspektywach badań zależności planktonowych, a prof. J. Stanford omówił biokompleksowość terenów zalewowych.

Doniesienia kongresowe zgłoszone w liczbie prawie 1000, podzielone zostały na 31 sesji tematycznych, o zbliżonej liczbie prezentacji ustnych i plakatowych. Największą liczbą doniesień charakteryzowały się sesje nawiązujące do klasycznej limnologii, a mianowicie: „Zespoły planktonowe”, „Zależności w obrębie sieci troficznych” oraz „Makrobezkręgowce i zespoły bentosowe” (w sumie ponad 200 doniesień). Obok nich licznie reprezentowane były sesje o charakterze aplikacyjnym, np. „Zintegrowane gospodarowanie i monitoring jezior” czy „Rekultywacja i gospodarowanie jeziorami i strumieniami”. Wraz z nową sesją: „Ekohydrologia – nowy paradygmat dla zintegrowanego gospodarowania zasobami wodnymi” zebrały one 146 doniesień. Kolejny problem limnologiczny, który zebrał blisko 100 doniesień, związany był z rzekami i ich zlewniami. Poświęcono mu 3 sesje tematyczne: „Krajobraz hydrogeomorfologiczny”, „Znaczenie zlewni i dopływ ładunków zewnętrznych” oraz „Dynamika i transport pierwiastków biogennych w zlewniach”. Dużym zainteresowaniem cieszył się również problem związany z wpływem promieniowania ultrafioletowego na elementy sieci troficznych – prezentacje odnosiły się zarówno do badań terenowych, jak i eksperymentalnych, angażujących coraz bardziej skomplikowaną metodykę, czerpiącą z osiągnięć biologii molekularnej. Zastosowaniu biologii molekularnej w badaniach ekosystemów wodnych poświęcona była zresztą osobna sesja. Jak zwykle tematyka związana z ekologią ewolucyjną cieszyła się powodzeniem, natomiast w porównaniu z poprzed-

nimi kongresami można było zauważyć mniejszą liczbę doniesień dotyczących różnorodności gatunkowej. Nadal jednak dużo, bo 67 prezentacji poświęcono globalnym zmianom klimatu i ich wpływowi na ekosystemy wodne.

W sumie można powiedzieć, że tematyka prezentacji przedstawionych na Kongresie odzwierciedlała aktualne tendencje w badaniach światowych, choć często były to jedynie wyniki wstępnych badań lub – co bardziej rozczarowujące – prace przedstawione wcześniej na Kongresie Amerykańskiego Towarzystwa Limnologicznego i Oceanograficznego (ASLO). W konsekwencji prace nie były powszechnie oddawane do druku w „*Verhandlungen*”, co potwierdzili przewodniczący sesji. Ta sytuacja spowodowała powrót dyskusji o konieczności wprowadzenia „*Verhandlungen*” na listę filadelfijską i podniesienia rangi kongresów SIL.

A teraz garść informacji z życia kongresowego. W niedzielę wszyscy uczestnicy, po zarejestrowaniu się i odebraniu materiałów kongresowych, zostali zaproszeni do wyżej wspomnianego *Sibellius Hall*. Podczas uroczystego otwarcia Kongresu głos zabrali: przewodniczący SIL prof. G. Likens, fiński minister ochrony środowiska i burmistrz Lahti, a następnie wysłuchaliśmy koncertu fińskiej muzyki klasycznej. Potem było już mniej formalnie, czyli poczęstunek złożony z ciasteczek karelskich (z pastą z renifera, krewetek bądź wegetariańską) oraz wina. Była radość powitań i... nieznośny jak na Finlandię upał.

Rys. 2. Typowy skandynawski krajobraz, czyli głązy, sosny i dużo wody (fot. I. Jasser)

Obrady Kongresu w poniedziałek zapoczątkowało walne zebranie członków SIL-u, na którym profesorowie J. Ringelberg, B. Gopal i P. W. Cullen zostali uhonorowani medalami Naumana-Thienemanna, a po zebraniu odbył się wspomniany wcześniej wykład prof. Junka. Normalny dzień obrad wyglądał następująco: od 8.30 do 10.30 wykłady plenarne, później prezentacje ustne do 17.00. W przerwach serwowano obiady (na ogół niesmaczne) w olbrzymim namiocie, ustawionym przy teatrze, oraz kawę i ciastka (te zwykle były smaczne). Od 17.00 do 19.00 odbywały się prezentacje plakatów – autorzy mieli 5 minut na przedstawienie i kolejne 5 na dyskusję. Niestety, wszystkie sesje plakatowe, które miały miejsce w różnych budynkach, charakteryzowały się bardzo ciężką atmosferą: było tam po prostu nieznośnie duszno i zarówno prezentujący, jak i oglądający musieli wykazać się wytrzymałością i determinacją. We wtorkowy i piątkowy wieczór, po sesjach plakatowych, odbyły się spotkania pięciu grup roboczych (do 21.00).

Rys. 3. Wiszący most ponad jeziorem z drzącymi uczestnikami wycieczki (fot. I. Kostrzewska-Szlakowska)

W poniedziałek wieczorem zostaliśmy zaproszeni do namiotu na nieformalne spotkanie połączone z degustacją różnych ryb, mięs, wina i piwa. Kolejne spotkania odbywały się już (niestety) bez jakiegokolwiek poczęstunku, a także bez udziału organizatorów, i mimo oprawy w postaci fińskiej muzyki czy poezji przyciągały coraz mniej uczestników. W połowie Kongresu organizatorzy jak zwykle przygotowali wycieczki do najciekawszych miejsc wokół Lahti i do Helsinek. Było 21 propozycji pokazujących głównie piękno skandynawskiej przyrody (rys. 2 i 3). W czwartek odbył się uroczysty bankiet, również w *Sibelius Hall*. Były wytworne stroje (niektóre panie wystąpiły w kimonach i długich sukniach!), wytworna kolacja i do tego dwa (!?) kieliszki wina. Przygrywał zespół preferujący sentymentalną muzykę francuską w fińskim wykonaniu.

Obrady Kongresu przeciągnęły się do soboty, kiedy to część wystąpień trzeba było odwołać, bowiem uczestnicy zaczęli wyjeżdżać już od piątkowego poranka. Zakończenie, przewidziane na godz. 14.00 w sobotę, przyciągnęło mniej niż 200 uczestników, a obrady prowadzili profesorowie G. E. Likens oraz R. G. Wetzel (rys. 4). Rozdane zostały nagrody dla studentów (7) za najlepsze prezentacje ustne i plakatowe. Z ważnych dla Polaków informacji: powołane zostały dwie nowe grupy robocze SIL, a mianowicie grupa zajmująca się ekohydrologią (z przewodniczącymi: prof. M. Zalewskim i R. Robartsem) oraz grupa poświęcona makrofitom (z przewodniczącymi: prof. J. Haurym, S. Hellstenem i K. Szoszkiewiczem). Walne zebranie członków SIL

Rys. 4. Zakończenie XXIX Kongresu SIL prowadzone przez profesorów G. E. Likensa i R. G. Wetzla (fot. I. Jasser)

przegłosowało przyjęcie rezolucji po uwagach z sali, zobowiązujących do drobnych poprawek. Rezolucja ta stanowi, że SIL będzie aktywnie promował rozwój badań wód słodkich i słonawych (na wyraźną sugestię z sali) oraz rozwój działalności naukowej i edukacyjnej, m.in. kursów i materiałów edukacyjnych, personelu dydaktycznego i badawczego z poparciem narodowych i międzynarodowych rządów i instytucji oraz narodowych akademii nauk na całym świecie (a nie tylko – jak poprzednio – w Europie i Ameryce Północnej). Konsekwentnie SIL ma przekazywać zwiększone fundusze na fundacje promujące rozwój nauki w krajach rozwijających się, a także przyznawać stypendia młodym adeptom nauki z tych krajów (np. *Tonolli Memorial Fund*).

Na zakończenie walnego zebrania flaga SIL została przekazana na ręce dr. Yvesa Prairie, reprezentującego organizatorów następnego Kongresu, mającego się odbyć w Montrealu w 2007 r.

Iwona Jasser i Iwona Kostrzewska-Szlakowska